

Zadeva: Stališče GZS do vzpostavitve RRI Stičišča

Ljubljana, 15.12.2025

Uvodna izhodišča

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) podpira vzpostavitev RRI Stičišča kot institucionalizirane oblike sodelovanja med deležniki raziskovalno-razvojno-inovacijskega okolja, saj lahko pomembno prispeva k odpravi ključnih izzivov slovenskega ekosistema – fragmentacije, nepovezanosti, neučinkovite koordinacije, pomanjkanja podatkovne podpore ter šibkega prenosa znanja in tehnologij v gospodarstvo.

Za gospodarstvo je ključno, da RRI Stičišče postane dejanska osrednja točka prenosa znanja med raziskovalnim in poslovnim okoljem ter da zagotavlja jasen, strukturiran in reprezentativen glas gospodarstva v vseh organih odločanja. Podjetja pričakujejo, da bo RRI Stičišče usmerjeno v podporo projektom z neposrednim potencialom za implementacijo v proizvodne in poslovne procese, hkrati pa bo aktivno spodbujalo vključevanje podjetij v evropske verige vrednosti in strateške programe (npr. ERA, IPCEI, EDIH) ter krepilo povezave med SRIP-i, strateškimi sveti in drugimi industrijskimi grozdi.

Gospodarstvo mora imeti pri razvoju in upravljanju RRI Stičišča enakovredno soustvarjalno vlogo, saj je hkrati:

- končni uporabnik rezultatov raziskav in inovacij,
- največji zasebni financer raziskav in razvoja,
- ključni nosilec konkurenčnosti in gospodarske rasti.

Zato mora biti vloga gospodarstva v RRI Stičišču institucionalizirana, ne prepuščena interpretacijam ali posameznim projektom.

Za učinkovitejši prenos znanja in večji razvojni učinek RRI sistema GZS poudarja potrebo po:

- formaliziranjem, trajnem in sistematičnem vključevanju gospodarstva v delovanje RRI Stičišča,
- redni in strukturirani koordinaciji med RRI Stičiščem in SRIP-i,
- letnem akcijskem načrtu prenosa znanja, ki ga sooblikuje tudi gospodarstvo,
- spodbujanju industrijskega raziskovalnega sodelovanja (demonstratorji, industrijski doktorati, pilotni projekti),
- jasno opredeljeni operativni vlogi RRI Stičišča, ki presega zgolj posvetovalne funkcije,
- uporabi kazalnikov, značilnih za gospodarstvo, s poudarkom na uspešnosti prenosa rezultatov in njihovi industrializaciji.

Za dolgoročno konkurenčnost gospodarstva je hkrati nujna večja predvidljivost inovacijskega okolja, zato je ključno:

- stabilno in dolgoročno predvidljivo financiranje (ciljni delež najmanj 0,25 % BDP),
- planirani razpisi s sredstvi v okviru perspektiv, s planom in sledenjem realizacije,
- sistemsko povezovanje vseh faz raziskav TRL (1–9), z upoštevanjem prednostnih področij tudi v segmentu TRL (1–3) v obsegu najmanj 60 % sredstev,
- so-kreiranje vsebin razpisov skupaj z gospodarstvom,
- večletna napoved projektov in razvojnih usmeritev,
- aktivno sodelovanje gospodarstva pri oblikovanju potreb za novo finančno perspektivo.

Naša pozicija temelji na procesu posvetovanja o vzpostavitvi RRI Stičišča, ki ga je kot pripravljavec zastavil SPIRIT, ter na usmeritvah vseh temeljnih dokumentov (ReZrIS30, Načrt aktivnosti, kazalnikov in mejnikov, Poročilo o izvajanju za leto 2024, Zaključno poročilo posvetovanja, ZZrID in Priporočila OECD). Ti dokumenti predvidevajo, da bo RRI Stičišče:

- delovalo na treh ravneh: fizični, spletni in analitski,
- prevzelo funkcijo nacionalnega analitskega centra za RRI,
- podpiralo Razvojni svet RS in Programski odbor,
- spremljalo izvajanje ReZrIS30, vključno z vsemi kazalniki in mejniki,
- omogočalo izvajanje reforme RRI sistema, financirane iz NOO in po letu 2026 z državnim proračunom.

GZS podpira zastavljena izhodišča in ima nadaljnje dopolnitve:

1. RRI Stičišče mora zagotoviti dejansko medresorsko koordinacijo

Slovenija ima izrazito razdrobljen sistem RRI politik, kar potrujeta tako ReZrIS30 kot Poročilo 2024 (Cilj 1).

RRI Stičišče mora zato postati platforma, kjer MVZI, MGTŠ, MOPE, MORS, MKGP, MDP, MKRR oz. vsa resorna ministrstva:

- usklajujejo instrumente,
- načrtujejo skupne programe,
- pripravljajo povezane razpise,
- uporabljajo enoten podatkovno-analitični sistem za odločanje.

GZS zahteva formalno vključitev gospodarstva kot stalnega partnerja medresorskega usklajevanja.

2. Vloga GZS in nosilcev strategije pametne specializacije ter zagotovitev verodostojnega glasu gospodarstva v organih vodenja RRI stičišča

Dokumenti predvidevajo širitev aktivnosti ARIS in krepitev koordinacije, vendar ne določajo vloge gospodarstva v upravljanju RRI stičišča. Ker ReZrIS30 izpostavlja pomembnost prenosa raziskovalnih rezultatov v gospodarstvo (Cilj 5), je nujno, da ima gospodarstvo formalno, institucionalizirano in enakovredno soustvarjalno vlogo pri razvoju in upravljanju RRI stičišča.

Predlagamo, da gospodarstvo v organih vodenja RRI stičišča reprezentativno zastopa Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), saj:

- združuje najširšo bazo podjetij v Sloveniji
- koordinira nosilce strategije pametne specializacije (SRIP-e),
- razpolaga z razvito mrežo strateških in strokovnih svetov (digitalizacija, krožno gospodarstvo, materiali, mobilnost itd.),
- ima dolgoletne izkušnje pri koordinaciji javno-zasebnih partnerstev ter soustvarjanju gospodarskih politik.

Za zagotovitev verodostojnega in operativnega glasu gospodarstva je treba vzpostaviti tudi formalen mehanizem povezave med strateškimi sveti gospodarstva in organi RRI stičišča, prek katerega se:

- sklepi in priporočila strateških svetov sistematično posredujejo organom RRI stičišča,
- obravnavajo v Programskem odboru in Razvojnem svetu,
- ter se nanje tudi odziva z oblikovanjem konkretnih ukrepov.

GZS posebej poudarja, da mora biti vloga gospodarstva v RRI Stičišču jasno institucionalizirana. Po dopolnjenem Zakonu o znanstveno-raziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID) ima gospodarstvo pravico do dveh predstavnikov v Razvojnem svetu, kar je treba dosledno vključiti tudi v strukturo upravljanja RRI Stičišča.

GZS predlaga, da sodeluje pri oblikovanju predlogov kandidatov za imenovanje v Razvojni svet, da se zagotovi reprezentativen in verodostojen glas gospodarstva.

GZS zato predlaga, da se njena vloga v upravljanju RRI stičišča jasno in formalno opredeli, in sicer z:

- vključitvijo GZS kot polnopravnega člana v upravni (ali primerljiv) odbor RRI stičišča,
- zagotovljeno sodločevalsko vlogo predstavnika gospodarstva,
- uvedbo funkcije koordinatorja za gospodarstvo v okviru RRI stičišča,
- upoštevanjem deleža gospodarstva pri financiranju razvojno-inovacijskih aktivnosti tudi pri določanju teže glasov v organih odločanja.

3. RRI Dashboard mora vključevati industrijske kazalnike

ReZrIS30 predvideva celovit sistem kazalnikov in monitoring ukrepov (Cilj 1), vendar Poročilo 2024 navaja zamude pri vzpostavljanju tega sistema ter pri večini mejnikov.

Za GZS je ključno, da RRI Dashboard vsebuje indikatorje, ki odražajo učinek na gospodarstvo:

- TRL napredovanje (3–9)
- učinke CRP projektov na sektorske politike,
- vlaganja podjetij v raziskave in inovacije,
- inovacijske rezultate podjetij,
- kazalnike sodelovanja med podjetji in raziskovalnimi organizacijami,
- primerjave z EU in OECD,
- delež rezultatov na nižji stopnji TRL 1-3 vključen v TRL 4-6 in v produkte industrije TRL 7-9,
- delež TRL 1-9 vključene v proizvodnjo izdelkov.

GZS poudarja, da mora analitski del RRI Stičišča delovati kot enotna, medresorsko povezana podatkovna infrastruktura, ki omogoča avtomatizirano preverjanje splošnih razpisnih pogojev in dokazil. S tem bi se bistveno razbremenilo prijavitelje in razpisodajalce, povečala transparentnost in ažurnost podatkov ter omogočilo, da se razpisni postopki osredotočijo predvsem na vsebinsko presojo projektov. Hkrati takšen analitski okvir odpira možnost večje standardizacije in ponovljivosti razpisov, kar povečuje predvidljivost sistema, skrajšuje časovnice in zmanjšuje administrativne zamude.

4. RRI Stičišče mora postati analitski center za spremljanje izvajanja ReZrIS30 ter razvojnih strategij ostalih ministrstev in strategije pametne specializacije

ReZrIS30 ostaja strategija enega ministrstva.

Za GZS je ključno:

- da RRI Stičišče postane centralni podatkovni in analitski center,
- da se zagotovijo redna letna poročila o izvajanju ReZrIS30, razvojnih strategij ostalih ministrstev ter strategije pametne specializacije,
- da platforma podpira Razvojni svet RS in medresorske skupine.

5. Prenos resorskih instrumentov na ARIS mora biti transparenten

Protokoli prenosa instrumentov med resorji in ARIS ostajajo prepočasni in prekompleksni, kar ustvarja negotovost pri izvajanju politik in povezovanju z gospodarstvom.

ARIS ima po ZZrID vlogo upravljalne agencije, vendar v praksi trenutno deluje predvsem kot izvajalska agencija, saj izvaja razpise s sredstvi, ki jih določata MVZI in MGTŠ. Fizični del RRI Stičišča mora zato vzpostaviti učinkovito povratno zanko med izvajanjem raziskovalno-inovacijske dejavnosti in oblikovanjem politik ter programov, kar ARIS-u omogoča uresničevanje njegove dejanske upravljalne vloge.

GZS pričakuje:

- jasno ločnico med pristojnostmi resorjev in ARIS,
- mehanizem vključevanja gospodarstva v programiranje tematskih razpisov,

- ohranitev odprtih kanalov za podjetja do instrumentov, ki so pomembni za TRL 3–9,
- transparentne postopke pri prenosu instrumentov NOO, EKP in sektorskih shem.

6. RRI Stičišče mora izboljšati preglednost in učinke CRP projektov

Dokumenti izpostavljajo, da:

- CRP projekti predstavljajo enega ključnih instrumentov povezovanja resorjev,
- trenutno ni sistematičnega spremljanja njihovih učinkov,
- podatki niso integrirani v enoten kazalniški sistem.

Zato GZS poudarja:

- vključitev CRP rezultatov in učinkov v RRI Dashboard,
- pregledno evidenco vseh resorskih CRP projektov,
- vključevanje gospodarstva v oblikovanje CRP tem, kjer je to relevantno,
- redno ocenjevanje učinkov CRP na politike in na gospodarstvo.

7. Fizično stičišče mora postati prostor sodelovanja podpornega okolja na področju RRI

Vzpostavitev fizičnega RRI stičišča predstavlja pomembno priložnost za krepitev sodelovanja celotnega podpornega okolja na področju raziskav, razvoja in inovacij. V njegovem okviru je treba omogočiti:

- organizacijo tematskih dogodkov za razvoj kompetenc podpornega okolja,
- redno usklajevanje med ključnimi deležniki RRI ekosistema,
- učinkovito povezovanje institucij, ki podpirajo podjetja in raziskovalne organizacije,
- razvoj skupnih projektov ter oblikovanje partnerstev,
- strukturirano izmenjavo informacij o izzivih in potrebah na terenu.

GZS podpira vzpostavitev fizičnega stičišča kot odprte platforme, ki omogoča realno interakcijo med akterji RRI ekosistema, podpornim okoljem in državo, z jasnim ciljem sooblikovanja politik in razpisov, ki temeljijo na podatkih in dokazih (evidence-based).

Sklepno stališče GZS

GZS podpira vzpostavitev RRI Stičišča, če bo to postalo:

- osrednji medresorski mehanizem za upravljanje RRI sistema,
- analitski center za spremljanje izvajanja ReZrIS30, strategije pametne specializacije in razvojnih strategij resorjev,
- platforma za povezovanje podpornega okolja (nacionalne podporne institucije, pisarne za prenos znanja, RTO-ji, tehnološki parki in inkubatorji, grozdi, evropske in mednarodne mreže, raziskovalnih skupin gospodarstva in JRO, matchmaking raziskovalnih skupin, raziskovalcev

gospodarstva in JRO, regionalno podporno okolje itd.), vključno z nosilci pametne specializacije,

- transparentni izvajalec ali podpornik izvajanja resorskih instrumentov,
- podpora Razvojnemu svetu RS in Programskemu odboru,
- vir podatkov za strateško odločanje države in gospodarstva.

Ključno je, da je gospodarstvo formalno vključeno v upravljanje, programiranje in izvajanje RRI Stičišča, saj je prenos znanja v podjetja eden glavnih ciljev reforme RRI sistema.

Poleg tega GZS opozarja, da so številni deležniki, ki so sodelovali v procesu oblikovanja RRI Stičišča, še vedno neustrezno obveščeni o njegovih načrtovanih funkcionalnostih in nalogah. Deležniki, ki so sodelovali v delavnicah, izpostavljajo pomanjkanje preglednosti in vključevanja pri nadaljnjem razvoju RRI Stičišča, saj niso seznanjeni z napredkom niti z uvedbo nekaterih novih funkcionalnosti, o katerih niso bili predhodno informirani ali vključeni v razpravo. Zato GZS podpira njihov predlog, da se vzpostavi stalna delovna skupina, ki bo sistematično spremljala razvoj RRI Stičišča – ter po možnosti ne le spremljala, temveč tudi soodločala o prioritetah implementacije. Tak mehanizem bi zagotovil večjo transparentnost, vključujoč proces ter usklajevanje pričakovanj vseh ključnih deležnikov RRI ekosistema.

GZS poudarja potrebo po kratkoročnem nadaljnjem koraku v obliki delovnega sestanka ali delavnice s ključnimi deležniki, na kateri bi se uskladile prioritete naloge in faze implementacije. Le z zgodnjim in strukturiranim dialogom bo mogoče zagotoviti, da vključevanje deležnikov ne bo odloženo na čas po formalni vzpostavitvi RRI Stičišča, temveč bo sestavni del njegovega nastajanja.

RRI Stičišče naj usklajuje raziskovalno-inovacijske aktivnosti na prioritetnih področjih pametne specializacije, pri čemer se to usklajevanje izvaja vzporedno in ločeno od obstoječega sistema temeljnih raziskav.

GZS tudi poziva, da se zagotovi financiranje delovanja RRI Stičišča tudi po izteku sredstev NOO, in sicer z redno, stabilno in integralno proračunsko podporo, saj projektno financiranje ne omogoča trajnega in učinkovitega upravljanja RRI sistema. Le na ta način bo zagotovljen dvosmeren pretok informacij ter dejanska odzivnost RRI sistema na potrebe podjetij.